

DOPLŇKOVÁ OCHRANA

STANISLAVA SLÁDEKOVÁ

OSNOVA

- (I) podmínky udělení doplňkové ochrany
- (II) doplňková ochrana v kvalifikační směrnici a v národní úpravě
- (III) typy vážné újmy (+ relevantní judikatura ESJP, SDEU, NSS)
- (IV) postavení držitelů doplňkové ochrany
- (V) odnětí/neprodloužení doplňkové ochrany doplňková ochrana vs. azyl - společné a odlišné znaky

PODMÍNKY ZÍSKÁNÍ DOPLŇKOVÉ OCHRANY

Čl. 2 písm. f) kvalifikační směrnice: *“osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu” se rozumí státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země”*

- ▶ *nesplňuje podmínky pro udělení azylu*
- ▶ *nachází se mimo zemi původu*
- ▶ *má důvodné obavy, že mu hrozí skutečné nebezpečí*
- ▶ *vážné újmy (v podobě definované zákonem/KS)*
- ▶ *nemůže nebo není ochoten využít ochrany země původu*
- ▶ *nevztahuje se na něj vylučující klauzule*

KVALIFIKAČNÍ SMĚRNICE – ČL. 15 | ZÁKON O AZYLU – § 14A

Vážnou újmou se rozumí

- (a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo
- (b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- (c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Za vážnou újmu se považuje

- (a) uložení nebo vykonání trestu smrti,
- (b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu,
- (c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo
- (d) *pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.*

ULOŽENÍ NEBO VYKONÁNÍ TRESTU SMRTI

- ▶ čl. 2 EÚLP: *Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.*
- ▶ čl. 1 Protokolu č. 6 k EÚLP: zákaz trestu smrti v době míru; čl. 1 Protokolu č. 13 k EÚLP: zákaz trestu smrti za všech okolností
- ▶ ESLP: Soering proti Spojenému království (1989) - extraterritoriální účinek EÚLP

CS	SK	EN
uložení nebo vykonání trestu smrti	trest smrti alebo poprava	the death penalty or execution

- ▶ nejenom hrozba ze strany států ale i nestátních původců (klanů, teroristů, mafie, zločineckých gangů, rodinných příslušníků, náboženských extrémistů, davu hrozícího oběti ukamenováním, manžele hrozícího své manželce popravou)
- ▶ postačí hrozba uložení trestu smrti (nebo hrozba popravy), není nutné čekat na uložení trestu smrti a uprchnout až před hrozbou vykonání trestu smrti (popravou)

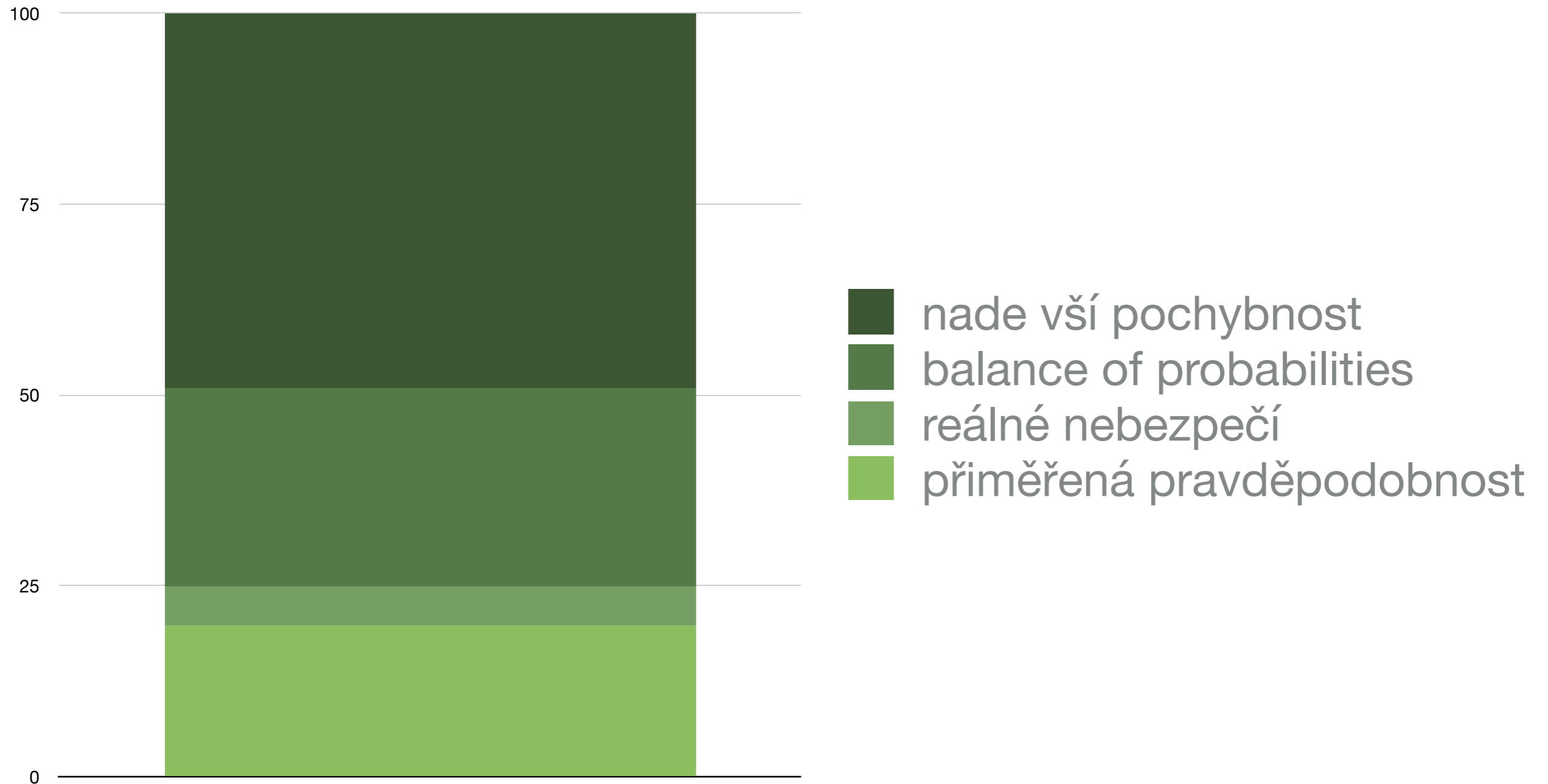
MUČENÍ, NELIDSKÉ ČI PONIŽUJÍCÍ ZACHÁZENÍ NEBO TREST

- ▶ jádro doplňkové ochrany, vychází primárně z čl. 3. Evropské úmluvy - absolutní, nederogovatelné právo, extrateritoriální účinek
- ▶ ESLP: **Chahal proti Spojenému království** (1996) , *A. proti Nizozemí* (2009)- nemožnost vyvažovat zájem na ochraně národní bezpečnosti a riziko porušení čl. 3
- ▶ ochrana čl. 3 EÚLP vs. DO
 - ▶ **zdravotně-humanitární případy** - ESLP: *D. proti Spojenému království*, *Paposhvili proti Belgii vs. SDEU: M'Bodj*, C-542/13
 - ▶ **vyloučení**
- ▶ jednání musí dosáhnout minimální úroveň závažnosti (trvání zacházení jeho fyzické a mentální dopady; pohlaví, věk a zdravotní stav oběti; důvod, úmysl/motivace; kontext)
- ▶ podmínky ve vězení (2 Azs 47/2009 - Uganda, 1 Azs 137/2018 - Mongolsko)

MUČENÍ, NELIDSKÉ ČI PONIŽUJÍCÍ ZACHÁZENÍ NEBO TREST

- ▶ ESLP: ***Vilvarajah a další proti Spojenému Království*** (1991) - vysoký důkazní standard prokázání individuální újmy, která hrozí v případě návratu: „pouhá vzdálená možnost špatného zacházení nemá sama o sobě za následek porušení čl. 3 Úmluvy“
 - ▶ NSS, **definice reálného nebezpečí vážné újmy**: “ve významném procentu případů obdobných situací žadatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho [...] Ani test „reálného nebezpečí“ ale nedosahuje intenzity trestního standardu „nade vši pochybnost“, ani důkazního standardu užívaného v zemích common law v civilních věcech („vyšší pravděpodobnost že ano, než že ne“ [balance of probabilities]).” (2 Azs 71/2006)
 - ▶ **čl. 4 odst. 4 KS**: Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.

DŮKAZNÍ STANDARD



MUČENÍ, NELIDSKÉ ČI PONIŽUJÍCÍ ZACHÁZENÍ NEBO TREST

- ▶ ESLP: **Salah Sheekh proti Nizozemsku** (2007) - modifikace závěrů z Vilvarajah: *“pokud jde o příslušníky menšiny Ashraf, Soud shledal, že je předvídatelné, že po návratu bude stěžovatel vystaven zacházení v rozporu s čl. 3. Ochrana, kterou garantuje toto ustanovení, by byla iluzorní, kdybychom požadovali, aby stěžovatel kromě toho, že patří ke skupině Ashraf - což vláda nezpochybnila - prokázal ještě další speciální odlišující znaky.”*
- ▶ ESLP: **NA proti Spojenému Království** (2008) - situace všeobecného násilí může sama o sobě znamenat, že by se mělo zabránit veškerým návratům, aby nedošlo k porušení čl. 3 EÚLP, *„pouze v těch nejextrémnějších případech obecného násilí, když bude existovat reálné nebezpečí špatného zacházení z pouhého důvodu vystavení jednotlivce takovému násilí po návratu.”*

VÁŽNÁ ÚJMA V SITUACI OZBROJENÉHO KONFLIKTU

(I) země původu žadatele o mezinárodní ochranu se nachází v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu;

- ▶ stojí-li řádná armáda státu proti jedné nebo několika ozbrojeným skupinám, nebo stojí-li proti sobě dvě nebo více ozbrojených skupin (SDEU Diakité, C-285/12)
- ▶ stačí, aby konflikt probíhal na části území (5 Azs 28/2008)

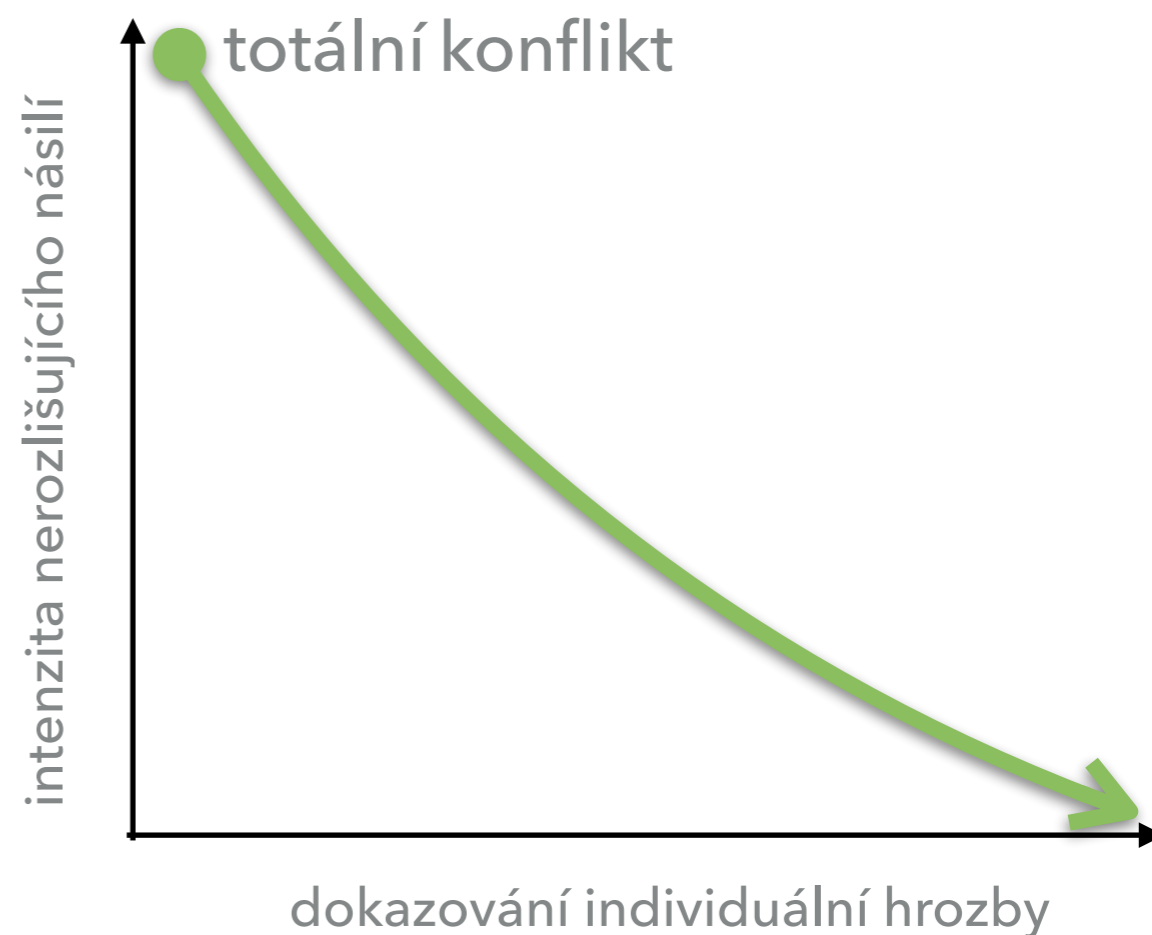
(II) žadatel o mezinárodní ochranu je civilista

- ▶ každá osoba, která není členem ozbrojených sil některé ze stran ozbrojeného konfliktu
- ▶ včetně bývalých příslušníků ozbrojených složek, pokud se **skutečně** a **trvale** vzdali činnosti

VÁŽNÁ ÚJMA V SITUACI OZBROJENÉHO KONFLIKTU

(III) žadatel o mezinárodní ochranu by byl v souvislosti s tímto konfliktem v zemi původu vystaven vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo tělesné integrity z důvodu svévolného (nerozlišujícího) násilí

- ▶ SDEU: *Elgafaji C-465/2007* - čím vyšší intenzita svévolného nerozlišujícího násilí, tím menší důkazní břemeno žadatele ohledně jeho individuální situace



VÁŽNÁ ÚJMA V SITUACI OZBROJENÉHO KONFLIKTU

- ▶ pokud nejde o totální konflikt, musí žadatel prokázat dostatečnou míru individualizace
 - (1) již utrpěl vážnou újmu/byl vystaven přímým hrozbám vážné újmy;
 - (2) ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu jeho země původu, ve kterém pobýval
 - (3) jsou u něj dány jiné faktory (ať už osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko (5 Azs 28/2008)
- ▶ **svévolné násilí:** předpokládá, že se takové násilí může rozšířit na osoby bez ohledu na jejich osobní situaci

PORUŠENÍ MEZINÁRODNÍCH ZÁVAZKŮ

- ▶ jde nad rámec kvalifikační směrnice
- ▶ právo na respektování soukromého a rodinného života (čl. 8 EÚLP):
 - (1) znemožnění rodinného/soukromého život na území ČR
 - (2) znemožnění rodinného/soukromého život v zemi původu
- ▶ 5 Azs 235/2018 - nezletilé dítě, od 6 měsíců věku žila v ČR s rodiči, v zemi původu byla pouze jednou (extrateritoriální účinek čl. 8 EÚLP)
- ▶ 5 Azs 191/2017 - neprodloužení DO, v době udělení nezaopatřený cizinec pečoval o své nemocné rodiče, kterým byl udělen humanitární azyl

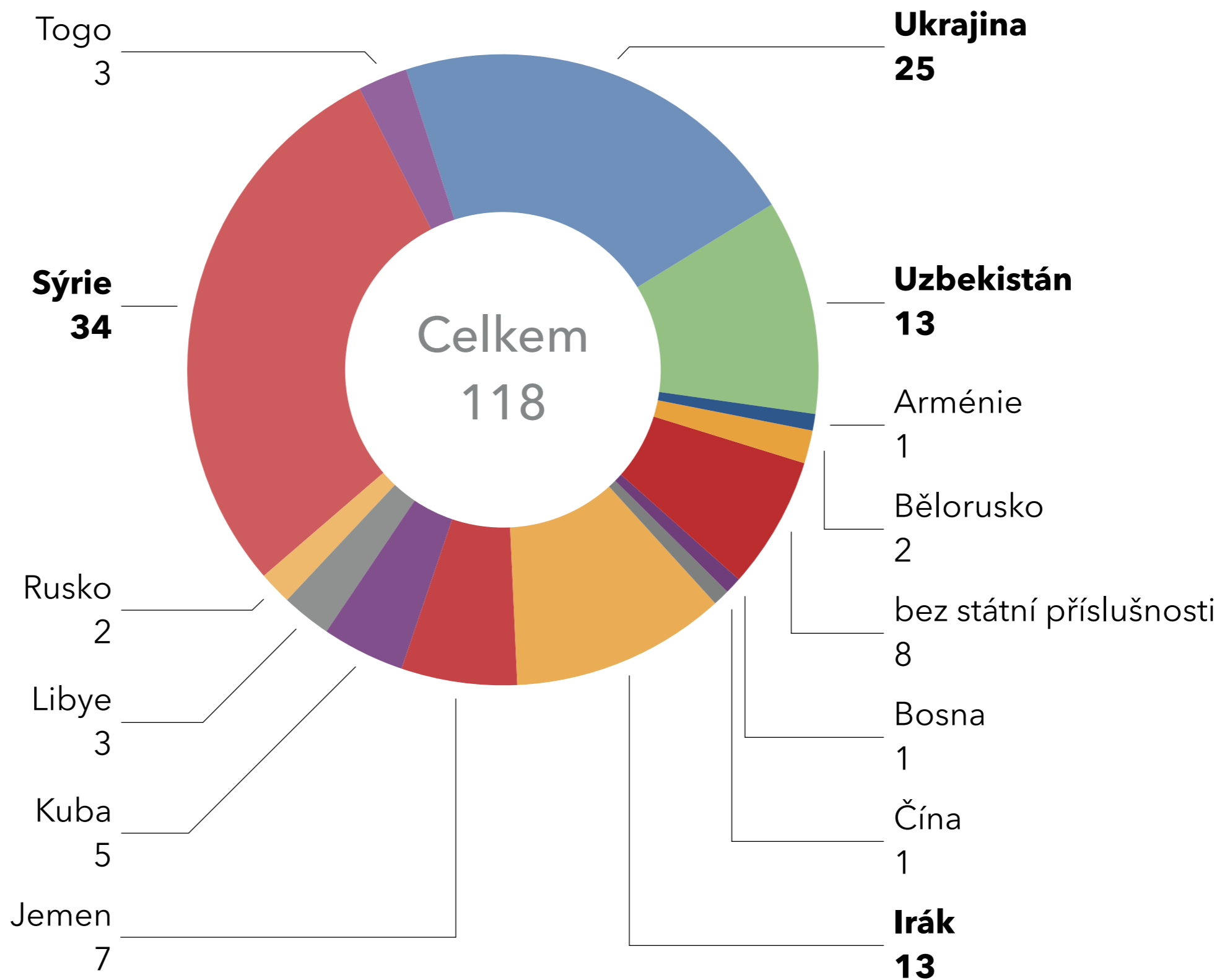
PORUŠENÍ MEZINÁRODNÍCH ZÁVAZKŮ

- ▶ ESLP: ***Othman (Abu Qatada) proti Spojenému království*** (2012) - extrateritoriální účinek č. 6 (právo na spravedlivý proces) v případě flagrntního odepření spravedlnosti (použití důkazů získaných mučením)
- ▶ porušením mezinárodních závazků není porušení čl. 9 EÚLP v zemi původu - omezení náboženské svobody, pokud nedosahuje úrovně čl. 3 (5 Azs 46/2008)
- ▶ zdravotní případy ? - 5 Azs 50/2015, 4 Azs 105/2015, 5 Azs 32/2016

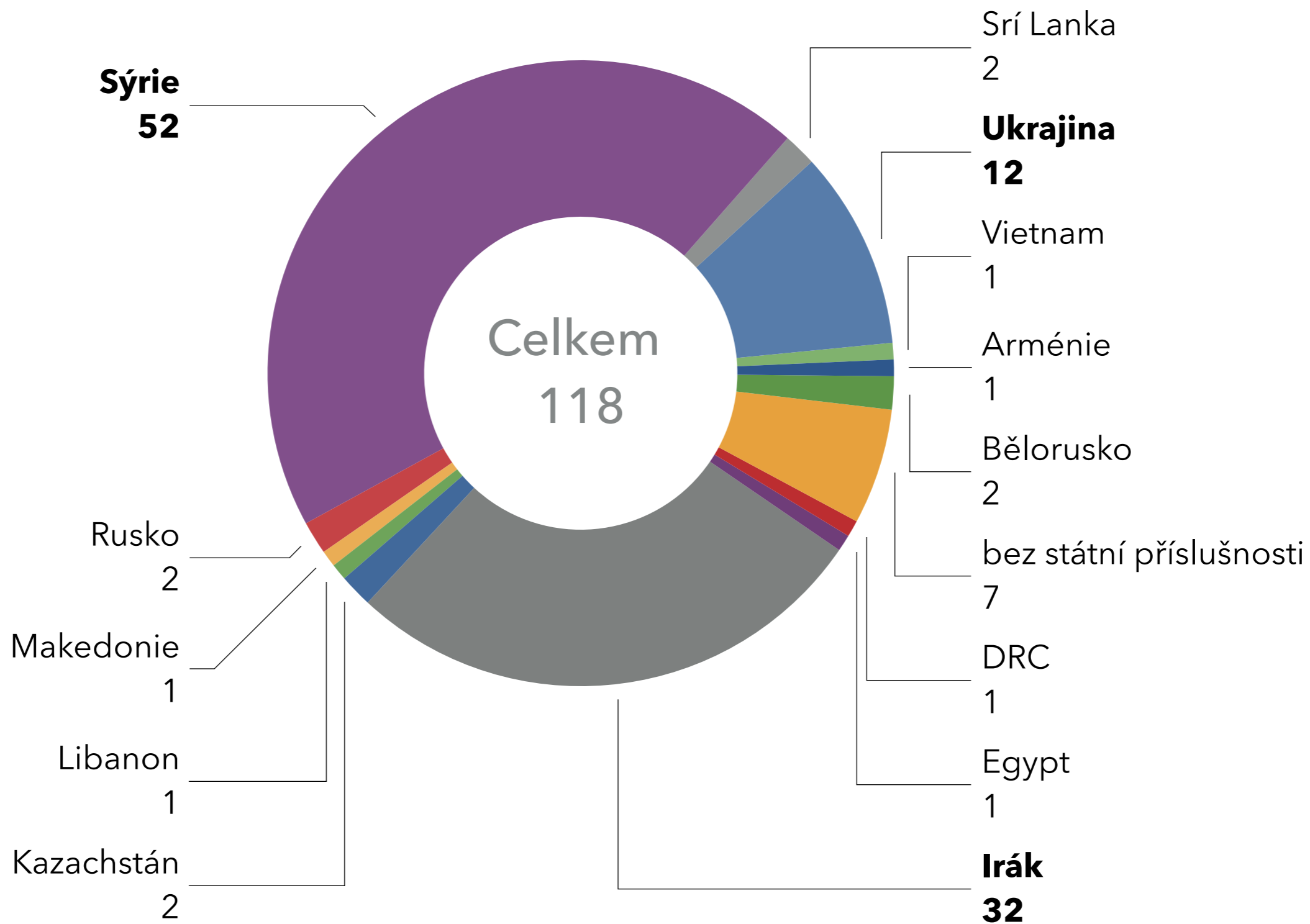
DO ZA ÚČELEM SLOUČENÍ RODINY – § 14B

- ▶ v případě hodném zvláštního zřetele
- ▶ i když sám nesplňuje podmínky pro udělení DO
- ▶ rodinnému příslušníkovi:
 - (a) manžel nebo partner osoby požívající DO
 - ▶ trvání manželství/partnerství před udělením doplňkové ochrany cizinci
 - (b) svobodné dítě osoby požívající DO, které je mladší 18 let,
 - (c) rodič osoby požívající DO, která je mladší 18 let,
 - (d) zletilá osoba odpovídající za nezletilou osobu bez doprovodu,
 - (e) svobodný sourozenec osoby požívající DO, který je mladší 18 let
- ▶ omezení v případě polygamního manželství pouze na první manželku osoby požívající DO

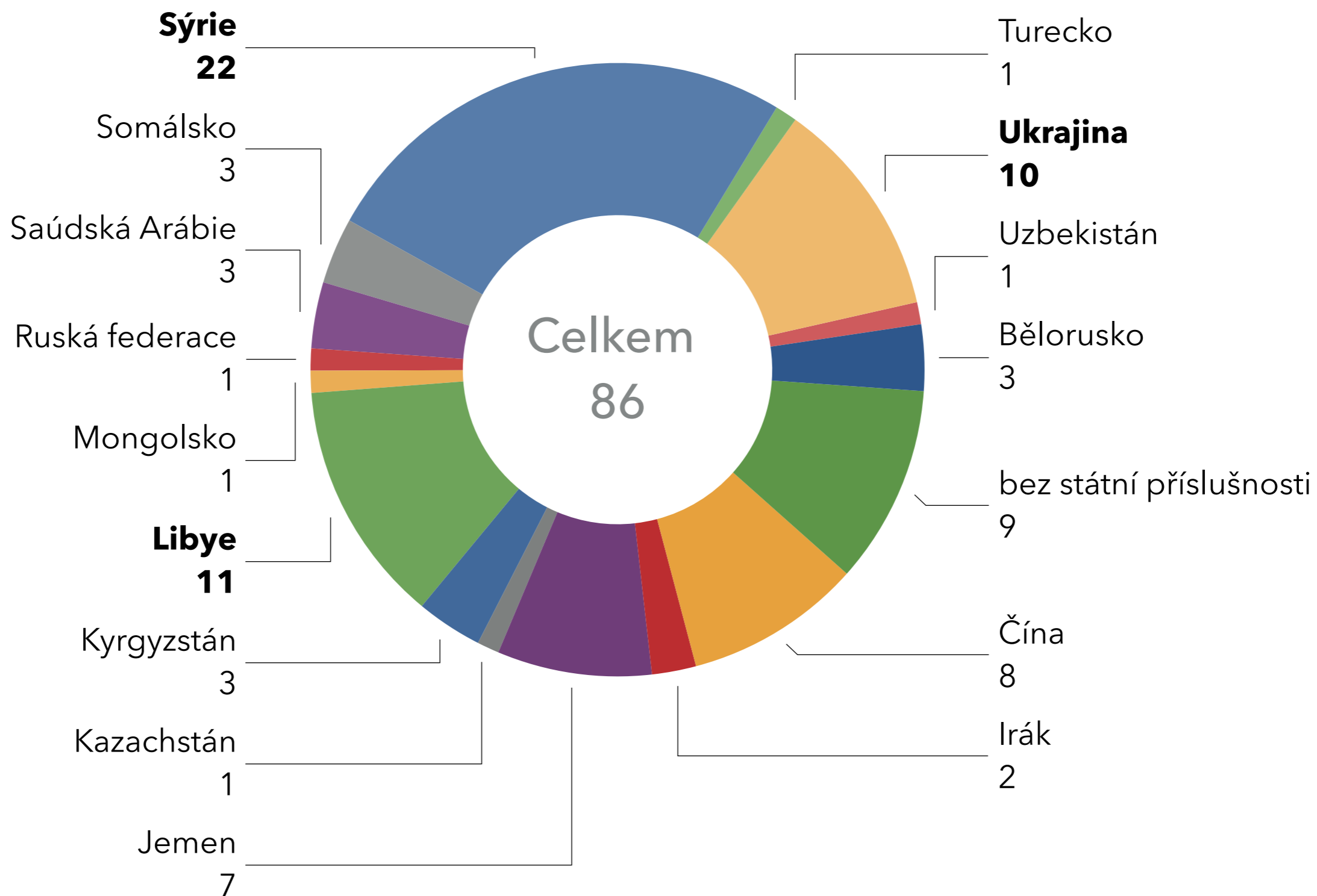
2017



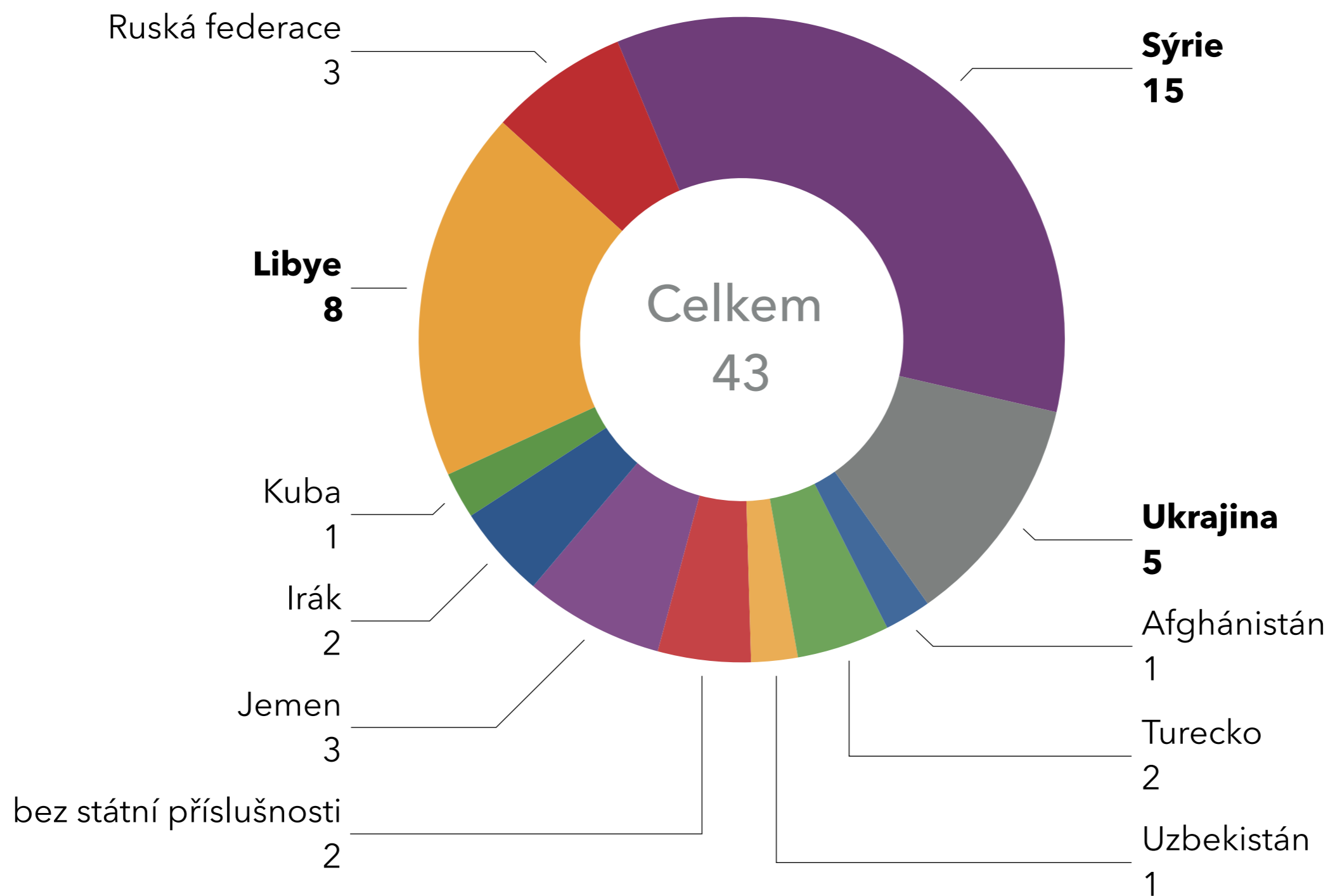
2018



2019



2020 (LEDEN-ČERVEN)



DŮVODY VYLOUČENÍ – § 15A

- ▶ existence důvodného podezření, že cizinec
 - (1) se dopustil trestného činu proti míru, válečného trestného činu nebo trestného činu proti lidskosti;
 - (2) se dopustil vážného zločinu;
 - ▶ 6 Azs 309/2016: „závěr o tom, že se stěžovatel dopustil vážného zločinu, [...] nelze odůvodnit pouze s odkazem na to, že byl žadatel odsouzen za spáchání činu, který je vnitrostátním trestním právem označován za zvláště závažný zločin.“
 - ▶ zločiny proti životu, fyzické integritě nebo svobodě člověka (stanovisko generálního advokáta ve spojených věcech C-57/09 a C-101/09)
 - (3) se dopustil činů, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN
 - (4) představuje nebezpečí pro bezpečnost státu (vs. nebezpečí pro společnost dle KS)
 - ▶ 5 Azs 189/2015: národní bezpečnost, může být ohrožena především jednáním závažné povahy, jež přímo nebo nepřímo ohrožuje nezávislost, územní celistvost nebo ústavní pořádek (vládu) státu (např. špionáž, sabotáž vojenských zařízení či teroristická činnost). Zvláště závažný trestný čin spadající do kategorie obecné kriminality sám o sobě nepředstavuje nebezpečí pro bezpečnost státu.
 - (5) vyhýbání se trestnímu stíhání, jde-li o skutky neuvedené výše, za něž by bylo možno v České republice uložit trest odnětí svobody

POSTAVENÍ DRŽITELŮ DOPLŇKOVÉ OCHRANY

- ▶ uděluje se na 1 - 2 roky, právo žádat o prodloužení
- ▶ právo na jednorázový finanční příspěvek
- ▶ vydání průkazu o povolení k pobytu (do doby jeho vydání vydáno CPT)
- ▶ právo na vydání cizineckého pasu (národní cestovní doklad uložen u OAMP), možnost cestování v rámci Schengenu
- ▶ právo na vstup do státního integračního programu
- ▶ volný přístup na trh práce
- ▶ přístup do systému veřejného zdravotního pojištění
- ▶ přístup k sociálním dávkám za stejných podmínek jako občan ČR

PRODLOUŽENÍ

- ▶ právo žádat o prodloužení nejpozději 30 dnů před skončením platnosti udělené DO
- ▶ OAMP prodlouží do nejméně o 2 roky pokud trvají důvody, pro které byla udělena
- ▶ v případě neprodloužení - povinnost OAMP prokázat, že došlo k významné změně trvalé povahy a že není dán jiný důvod pro DO
- ▶ možnost podat žalobu proti rozhodnutí o neprodloužení DO

ODNĚTÍ DOPLŇKOVÉ OCHRANY

- ▶ zahajováno z moci úřední z důvodu:
 - (a) zánik/změna okolností, které vedly k udělení DO
 - ▶ změna musí být významné a trvalé povahy
 - ▶ důkazní břemeno nese stát
 - (b) cizinec měl být nebo je vyloučen z možnosti udělení DO podle § 15a
 - (c) nesprávné uvedení/opomenutí určitých skutečností, včetně použití padělaných či pozměněných dokumentů, bylo rozhodující pro udělení DO
 - (d) držitel DO se dopustil zvláště závažného zločinu.
- ▶ DO za účelem sloučení rodiny se odejme, zanikne-li důvod, pro který byla udělena, a nebude-li shledán jiný důvod hodný zvláštního zřetele pro její ponechání



AZYL (původ v Ženevské úmluvě)	DOPLŇKOVÁ OCHRANA (původ v právu Evropské unie)
kauzální nexus	
rasa, pohlaví, národnost, náboženství, zastávání politických názorů, příslušnost k sociální skupině	x
rozsah chráněných lidských práv a intenzita jejich porušení	
pronásledování	vážná újma v jedné z požadovaných forem
důkazní standard	
přiměřená pravděpodobnost	reálné nebezpečí
původce nebezpečí	
stát/nestátní původci	stát/nestátní původci
vnitřní ochrana	
nesmí být dostupná	nesmí být dostupná
důvody vyloučení	
(1) spáchání TČ proti míru, válečného TČ nebo TČ proti lidskosti; (2) spáchání nepolitického TČ mimo území před vydáním rozhodnutí; (3) spáchání činu odporujícího zásadám OSN	(1) spáchání TČ proti míru, válečného TČ nebo TČ proti lidskosti; (2) spáchání závažného zločinu; (3) spáchání činu odporujícího zásadám OSN; (4) ohrožení národní bezpečnosti
doba udělení mezinárodní ochrany	
časově neomezená	1 - 2 roky s možností prodloužení

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Hamid je mladý muž z provincie Ghazní v Afghánistánu. Ze země utíká z důvodu obav o svůj život. Hamid se obává útoku ze strany Tálibánu, který má základnu nedaleko jeho rodné vesnice a má pod kontrolou části území Afghánistánu. Vládní afghánská armáda s Tálibánem svádí ozbrojený boj. Dle zpráv o zemi původu v Afghánistánu panuje velmi nestabilní bezpečnostní situace. Probíhá zde ozbrojený konflikt a významná část státu je pod faktickou kontrolou protivládních povstaleckých skupin (z nichž nejmocnější je Tálibán). Tento konflikt je rozšířen na celém území Afghánistánu, v jednotlivých provinciích se však liší jeho intenzita či počty civilních obětí, přičemž situace kolísá i v průběhu roku. Provincie Ghazní, odkud žadatel pochází, patří mezi jednu z nejméně stabilních. V zemi dochází mimo jiné k četným sebevražedným útokům povstaleckých skupin, jejichž oběťmi jsou ve velké míře civilisté. Hamid před odchodem působil jako příslušník afghánské vládní armády. To zvyšuje jeho obavy, že by se mohl stát terčem útoku Tálibánu, neboť jeho ozbrojenci často cílí své útoky právě na osoby spjaté se státní správou v zemi. Rodina Hamida již po jeho odchodu k armádě několikrát čelila dotazování od bojovníků Tálibánu, kde je jejich syn. Od té doby se již bál vracet domů i jen na návštěvy a měl obavu, že setrváním ve službách armády by mohl ohrozit i svou rodinu.

1. Může Hamid splňovat důvody pro udělení azylu?
2. Pokud by tyto důvody nesplňoval – by mohl získat doplňkovou ochranu? Jaké důvody udělení doplňkové ochrany by v takovém případě mohly být relevantní?
3. Jsou naplněny všechny prvky definice pro udělení DO?
4. Potřebovali byste nějaké další informace, abyste mohli otázky posoudit?
5. V případě, že by byly dány důvody pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany, je možné situaci Hamida řešit prostřednictvím vnitřního přesídlení?
6. Jaká jsou pro takovou možnost zákonná kritéria?
7. Myslíte, že by v případě Hamida mohly být splněny?
8. Co byste k tomu případně potrebovali za další informace o situaci v Afghánistánu?

DĚKUJI ZA POZORNOST
